

## TALE

### Samråd M/N/O om kritik af arbejdspligten, mv. i Det Økonomiske Råds forårsrapport (28. august 2024, kl. 13.00-14.00)

12. august 2024

J.nr. 2024 - 3635

CAP

Anne-Sophie Sørup Wandall

Nicholas Isak Jørgensen

### DET TALTE ORD GÆLDER

---

#### **Samrådsspørgsmål M, stillet af Victoria Velasquez (EL)**

”Vil ministeren forholde sig til kritikken, som de Økonomiske Vismænd retter mod regeringens aftaler på kontanthjælpsområdet fra oktober 2023, jf. »Aftale om et nyt og mere gennemskueligt kontanthjælpssystem«, »Aftale om en ny arbejdspligt« og »Aftale om skærpede optjeningsregler«? Ministeren bedes herunder konkret forholde sig de Økonomiske Vismænds vurdering af, at den aftalte arbejdspligt ventes at indebære nye administrative udgifter for kommunerne, samtidig med at arbejdspligten forventes at have meget begrænset effekt på beskæftigelsen. Der henvises til De Økonomiske Råds rapport »Dansk Økonomi, forår 2024« fra maj 2024.”

#### **Samrådsspørgsmål N, stillet af Victoria Velasquez (EL)**

”Vil ministeren forholde sig til, at de Økonomiske Vismænd fremhæver, at analyser viser, at en reduktion i ydelsen kan medføre utilsigtede konsekvenser i form af f.eks. øget kriminalitet og fattigdom blandt målgruppen, hvorfor det ifølge vismændene ikke vurderes at være hensigtsmæssigt, at en del arbejdspligten finansieres ved at omlægge danskundervisningen, så niveauet for undervisningen forringes. Der henvises til De Økonomiske Råds rapport »Dansk Økonomi, forår 2024« fra maj 2024.”

#### **Samrådsspørgsmål O, stillet af Victoria Velasquez (EL)**

”Mener ministeren, ovenpå vismændenes kritikpunkter om, at arbejdspligten rammer målgruppen forkert, potentielt skaber fattigdom og får kriminaliteten til at stige, fortsat, at det er forsvarligt at gennemføre aftalen om arbejdspligt? Der henvises til De Økonomiske Råds rapport »Dansk Økonomi, forår 2024« fra maj 2024.”

## [Indledning]

Tak for invitationen til samrådet i dag.

Det er et samråd, som handler om den nye arbejdspligt og de skærpede betingelser for kontanthjælp.

Det er to vigtige initiativer, som har en stor og meget principiel betydning for regeringen.

Med initiativerne skærper vi både indsatsen og kravene til en gruppe borgere, der er markant overrepræsenteret i ledighedsstatistikken.

Selvom beskæftigelsen buldrer afsted, så er faktum stadigvæk, at en alt for stor andel af kontanthjælpsmodtagerne har ikke-vestlig baggrund. Det gælder især for kvinderne, som har været på kontanthjælp i mere end 10 år.

Det vidner om, at det underste sikkerhedsnet - for nogle borgere - er blevet ensbetydende med en passiv hverdag i hjemmet.

Det hverken kan eller vil vi acceptere. Alle, der kan, skal arbejde og forsørge sig selv. Det er både rimeligt for samfundet og værdigt for den enkelte.

Men initiativerne i de enkelte aftaler står ikke alene. De indgår i en bredere reform af kontanthjælpsområdet, som på en lang række områder forbedrer forholdene for den samme gruppe af borgere. Det skal jeg vende tilbage til senere.

Derfor er det vigtigt, at man har øje for den samlede reform af kontanthjælpsområdet – og at vi ikke fokuserer snævert på effekten af de enkelte initiativer.

Jeg vil besvare samrådsspørgsmålene M til O i kronologisk rækkefølge. Derefter ser jeg frem til en god politisk drøftelse.

### **[Svar på samrådsspørgsmål M]**

Samrådsspørgsmål M handler om de administrative udgifter og beskæftigelseseffekten, som er forbundet med arbejdspligten.

Lad mig starte med at understrege, at jeg er helt klar over, at vi beder kommunerne om at løfte en stor opgave, når de skal implementere arbejdspligten.

Og jeg forstår godt, at det kan virke selvmodsigende at indføre en arbejdspligt, når vi samtidigt ønsker at fjerne bureaukrati og proceskrav i den aktive beskæftigelsesindsats.

Men virkeligheden er, at vi har parkeret en stor gruppe af borgere på passiv forsørgelse.

Det kan vi ikke være bekendt, og denne regering kommer ikke til at acceptere den passive forsørgelseslogik.

I stedet ønsker vi at føre en aktiv beskæftigelsespolitik, som skal understøtte, at indvandrere og flygtninge kommer i arbejde; en politik som er baseret på ret og pligt.

Til gavn for den enkelte, som oplever at gøre en forskel og være en del af et forpligtende fællesskab.

Og til gavn for deres børn, som spejler sig i forældrene, og som har brug for nogle positive forbilleder.

(...)

Derfor prøver vi noget nyt. Vi skruer op for indsatsen, og vi stiller krav om, at borgere i arbejdspligten skal bidrage i op til 37 timer om ugen. Hvis de har uberettiget fravær, bliver de trukket i deres ydelse.

Vi har ikke gjort det her før, og derfor kan vi ikke fremlægge dokumentation for, hvordan det virker. Men vi har heller ikke bevis for det modsatte.

Jeg tror på, at arbejdspligten kan være med til at bringe borgerne tættere på arbejdsmarkedet.

Nytteindsats bliver en central del af arbejdspligten, og jeg tror på, at kommunerne kan skabe tilbud, som giver mening for borgerne.

Senest har Ankestyrelsen undersøgt, hvordan kommunerne i dag arbejder med at oprette nytteindsatser, og hvilke erfaringer de og borgerne har med tilbuddet.

Ankestyrelsen fandt bl.a., at de borgere, som medvirkede i undersøgelsen, har haft positive oplevelser med nytteindsatser.

Borgerne beskriver for eksempel, at nytteindsatsen giver dem ”inspiration til nye karriereveje”, og at tilbuddet ”fungere som en jobtræningsbane”, hvor de får en ”struktureret hverdag og lærer at indgå på en arbejdsplads og i et arbejdsfællesskab”.

Jeg synes også, det er vigtigt at have fokus på, at arbejdspligten kan sammensættes af andet end nyttejob. For eksempel kan indsatsen også bestå af ordinære timer i småjobs, virksomhedspraktik eller løntilskud.

Med aftalen om et nyt kontanthjælpssystem giver vi borgerne i arbejdspligten mulighed for at tjene op til 5.000 kr. om måneden, uden der sker fradrag i ydelsen.

Så det bliver langt mere attraktivt at tage få timer, som vi ved kan være en vigtig trædesten til fast beskæftigelse.

Det kan for eksempel være borgere i arbejdspligten, som starter i en nytteindsats på et plejehjem, en genbrugsstation eller i en sportshal.

Borgerne kan bruge nytteindsatsen som en jobtræningsbane, der giver dem en struktureret hverdag og erfaring med at indgå i et arbejdsfællesskab.

På sigt kan nytteindsatsen forberede borgerne til at tage vikartimer eller ordinære timer. Det er timer, som også bliver medregnet i arbejdspligten, og som kan erstatte nogle af de timer, hvor borgeren for eksempel ellers skulle være i nytteindsats.

Uanset hvad man kan skønne på forhånd, så kan regeringen ikke acceptere et alternativ, hvor vi stiltiende affinder os med, at en stor gruppe mennesker er kommet hertil uden at finde fast arbejde og uden at bidrage til samfundet.

### **[Svar på samrådsspørgsmål N]**

Jeg vil nu gå videre til samrådsspørgsmål N, som handler om, hvorvidt det er hensigtsmæssigt at omlægge danskuddannelsen til voksne udlændinge som led i finansieringen af arbejdspligten.

Først og fremmest vil jeg gerne understrege, at den tid, som borgerne bruger på danskuddannelse eller til danskundervisning, vil indgå i arbejdspligten.

Nytilkomne udlændinge vil fortsat have pligt til at følge danskuddannelse, hvis det er en del af deres program efter integrationsloven.

Derudover kan borgere, som har mere end fem års ophold, stadigvæk få bevilget yderligere danskundervisning, hvis kommunen mener, at der er et konkret behov.

(...)

Vi har valgt at finansiere en del af arbejdspligten ved at afskaffe ét af seks moduler i Danskuddannelse 1. Der er altså tale om mindre omlægning af danskuddannelsen.

Omlægningen skal understøtte, at niveauet på Danskuddannelse 1 i højere grad bliver målrettet den kursistgruppe, der går på danskuddannelsen.

Det er ikke ensbetydende med, at regeringen ikke prioriterer danskundervisningsområdet.

Tværtimod. Vi har indgået flere trepartsaftaler med arbejdsmarkedets parter, som skal styrke danskundervisningen – for eksempel som led i integrationsgrunduddannelsen.

Derudover har vi nedsat en arbejdsgruppe, der skal se på dansktilbuddene til voksne generelt, og som

skal komme med anbefalinger til, hvordan vi bedst udformer tilbuddene fremover.

Og så er det vigtigt at understrege, at dansk ikke kun skal læres på skolebænken. Vi skal have de nytilkomne ud på arbejdspladserne, hvor der bliver talt dansk, og det understøtter vi med arbejdspligten.

### **[Svar på samrådsspørgsmål O]**

Til sidst vil jeg svare på samrådsspørgsmål O, som handler om, hvorvidt det er ansvarligt at indføre arbejdspligten – i lyset af kritikpunkter om, at arbejdspligten skulle skabe fattigdom og øget kriminalitet.

(...)

Ja, jeg mener helt afgjort, at det er forsvarligt at indføre arbejdspligten.

Som jeg har sagt tidligere, så kommer vi ikke til at acceptere den passive forsørgelseslogik, som desværre findes i dele af vores samfund.

Pointen er ikke, at borgerne skal i arbejdspligt for arbejdspligtens skyld. Pointen er, at borgerne skal ud i meningsfulde arbejdsfællesskaber, så de kan bryde med den passive forsørgelse.



Derfor mener jeg, at det er sundt, at vi stiller krav om, at de, der kan, skal bidrage for deres ydelse – ligesom man arbejder for sin løn på arbejdsmarkedet.

Samtidig sikrer vi, at flere børn oplever, at deres forældre står op og bidrager til samfundet.

Og så mener jeg, at det er vigtigt, at man ser indførelsen af arbejdspligten i sammenhæng med de andre aftaler, som regeringen har indgået på kontanthjælpsområdet.

(...)

Med den store reform af kontanthjælpssystemet indfører vi en række tiltag, som kommer til at hjælpe de borgere, der bliver omfattet af arbejdspligten og ikke mindst deres børn.

Vi indfører et lempeligere indkomstfradrag, som gør det lettere for borgerne at arbejde få timer i fx småjobs og tjene lidt ekstra ved siden af kontanthjælpen.

Vi udvider adgangen til børnetillægget, så alle forsørgere i kontanthjælpssystemet fremover kan få gavn af tillægget – uanset deres satsniveau, eller om de har et eller flere børn boende.

Vi indfører et nyt fritidstillæg, der skal understøtte, at alle børn i kontanthjælpssystemet kan have et aktivt fritidsliv i sunde fællesskaber.

Og vi sikrer gratis tilskudsberettiget medicin til alle børn i kontanthjælpssystemet – og til alle voksne, der har modtaget kontanthjælp i 12 ud af de seneste 18 måneder.

De tre kontanthjælpsaftaler hænger tæt sammen, fordi de påvirker forholdene for den samme gruppe af mennesker.

Arbejdspligten er et udtryk for et vigtigt princip om ret og pligt. Det nye kontanthjælpssystem rydder op i årtiers knopskydning med nye regler og særordninger – og har fokus på børnene.

Og til syvende og sidst er det bedste, der kan ske for børnene, at mor og far kommer ind i arbejdsfællesskabet. Det understøtter vi med aftalerne her.

Tak for ordet.